

KAUPAN, MAJOITUS- JA RAVITSEMIS-
TOIMINNAN SEKÄ HALLINNON JA TUKE-
PALVELUIDEN NÄKYMÄT 2022–2023

Majoituksessa ja ravitsemuksessa edessä vilkas kesä

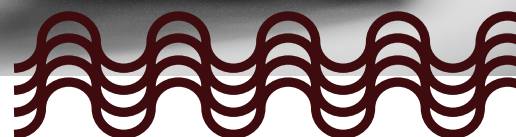
KAUPPA (TOL G)

Kaupanala kasvoi aina finanssikriisiin asti tosin 1990-luvun lama supisti alaa huomattavasti. Kasvu jatkui heti laman jälkeen vahvana, mutta silti kesti useita vuosia ennen kuin ala ohitti sen lamaa edeltävän tason. Finanssikriisin jälkeisinä vuosina kaupanala alkoi supistua hitaasti, kunnes ala kääntyi kasvuun vuonna 2016. Ala ei kuitenkaan ole saavuttanut vielä finanssikriisiä edeltävää tasoa. Kaupanalan merkitys (osuus arvonlisäyksestä) Suomen taloudelle pieneni vähän 1990-luvun laman jälkeen. Finanssikriisin jälkeen alan osuus arvonlisäyksestä taas nousi jonkin verran. Koronakriisin alkaessa kaupanalan tuotoksen volyymi (arvonlisäys) oli kasvanut keskimäärin 2,0 (2,9) prosenttia vuosina 2016–2019. Vuonna 2019 kaupan osuus oli noin 10 prosenttia Suomen arvonlisäyksestä ja 8 prosenttia tuotoksesta. Alan osuus oli noin 11 prosenttia kaikista työllisistä ja tehdyistä työtunneista.

Kokonaisuutena kaupanala kärsi pandemiasta vain vähän. Vuonna 2020 kaupanalan tuotoksen volyymi (arvonlisäys) kasvoi 1,1 (3,5) prosenttia. Tehdyt työtunnit supistui kuitenkin merkittävästi. Kaupanalallekin pandemia osui jossain määrin epäsymmetrisesti. Tukukaupan tuotos kasvoi vain hieman. Vähittäiskaupan tuotos taas kasvoi selvästi. Moottoriajoneuvojen kauppa taas supistui kohtalaisesti. Verkkokauppa kasvoi oletettavasti selvästi, kun taas perinteisten myymälöiden ja varsinkin kivijalkamyymälöiden myynti pieneni. Pandemia vaikutti myös siihen, mitä tuotteita ostettiin. Esimerkiksi elintarvikkeiden, kodintekniikan, huonekalujen ja sisustustavaroiden sekä rautakauppatavaroiden myynti kasvoi selvästi, mutta polttoaineiden ja vaatteiden myynti supistui merkittävästi. Vuonna 2021 tuotos näyttäisi

Kuva: Foundry Co, Pixabay

kasvaneen 2,7 prosenttia. Näyttäisikin siltä, että kaupanala hyötyi vielä viime vuonna pitkittyneestä pandemiasta. Mutta tänä vuonna kulutusta siirtyy takaisin kaupasta palveluihin. Ensimmäisellä neljänneksellä kaupan tuotos näyttäisikin jo supistuneen kohtalaisesti.

Ennustemallin osuvuus on kaupan G tuotoksen osalta hyvä. Malliennusteen keskimääräinen virhe on 1,6 prosenttiyksikköä. Tämän lisäksi malli ennustaa erinomaisesti sitä, kasvaako vai supistuuko tuotos. Malliennusteen mukaan (ks. kuvio 4 ja taulukko 3) tuotoksen volyymi (arvonlisäys) kasvaa 0,5 (0,5) prosenttia vuonna 2022 ja 0,9 (1,0) prosenttia vuonna 2023. Malliennustetta ei ole korjattu. On kuitenkin mahdollista, että kasvu on tänä vuonna mallin ennustamaa hitaampaa seuraavista syistä. Yleinen talouskehitys on selvästi heikompaa Ukrainan sodan vuoksi ja kuluttajien ostovoima heikkenee korkean inflaation seurauksena. Venäjän-kauppa on ollut jokseenkin tärkeää myös kaupanalalle.

Malliennustetta on korjattu tuntien osalta ylöspäin. Oletuksena on, että kaupanalan tunnit eivät kasva kyseisessä tilanteessa, mutta toisaalta eivät oleellisesti supistukaan. Yllä todetuista syistä on kuitenkin mahdollista, että kaupanalalle tehdyt tunnit supistuvat tänä vuonna hieman.

Valitsevan tilanteen vuoksi myös Laboren varsinaiseen ennusteeseen liittyy tavallista enemmän epävarmuutta. Tämän takia ennusteet ovat myös tehty olettaen, että bkt kasvaakin hitaammin tai nopeammin. Kun bkt:n oletetaan kasvavan 0,8 ja 0,5 prosenttia 1,8 ja 1,5 sijaan, kaupanalan tuotos supistuu -1,1 ja -0,7 vuosina 2021 ja 2022. Jos taas bkt kasvaa 2,8 ja 2,5 prosenttia, kaupanalan tuotos kasvaa 2,0 ja 2,5 prosenttia vuosina 2021 ja 2022.

TUKKUKAUPPA (TOL 46)

Tukkukaupan tuotoksen volyymi (arvonlisäys) kasvoi ennen koronakriisiä vuosina 2016–2019 keskimäärin 1,2 (1,6) prosenttia vuodessa. Finanssikriisin jälkeen alan tuotoksen volyymi ei ole vielä kääntynyt selvään kasvuun. Alalla tehdyt työtunnit ovat kasvaneet viime vuosina vähän. Alan osuus vuonna 2019 oli noin 45 prosenttia kaupanalan tuotoksesta ja 43 prosenttia arvonlisäyksestä. Kaikista kaupan alan työllisistä tukkukauppa työllisti noin 31 prosenttia.

Vuonna 2020 alan tuotos kasvoi vähän, 0,5 prosenttia. Tehdyt työtunnit supistuivat kuitenkin selvästi. Viime vuonna ala näyttäisi kasvaneen 0,4 prosenttia. Työtunnit jatkoivat selvää supistumistaan.

Alan ennusteet ovat esitetty taulukossa 3. Malliennustetta ei ole korjattu tuotoksen osalta. Ennusteen mukaan ala ei juuri kasva, muttei supistukaan tänä vuonna. Ensi vuonna kasvu on hieman nopeampaa. Alan kasvunäkymiä varjostavat Venäjän-kaupan tyrehtyminen ja yleisesti heikentyvä talouskasvu.

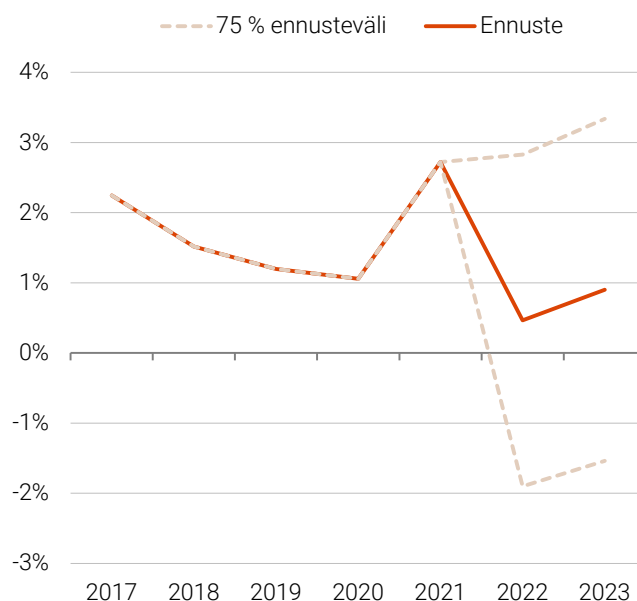
Malliennustetta on korjattu tuntien osalta. Alan tunnit ovat supistuneet viime vuosina ja vuoden alussa supistuminen jatkui. Vuonna 2022 alalla tehdyt tunnit supistuvat edelleen, mutta enää vähän.

VÄHITTÄISKAUPPA (TOL 47)

Vähittäiskaupan tuotoksen volyymi (arvonlisäys) kasvoi ennen koronakriisiä vuosina 2016–2019 keskimäärin 2,0 (4,2) prosenttia vuodessa. Finanssikriisi vaikutti alaan vain vähän, vaikka tämän jälkeen kasvu oli joitain vuosia keskimäärin hidasta. Alalla tehdyt työtunnit ovat supistuneet viime vuosina maltillisesti. Ala muodosti vuonna 2019 noin 38 prosenttia kaupanalan tuotoksesta ja 40 prosenttia arvonlisäyksestä. Kaupanalan työllisistä vähittäiskauppa työllisti noin 52 prosenttia.

Vuonna 2020 alan tuotos kasvoi selvästi, 3,8 prosenttia. Samalla tehdyt työtunnit supistuivat kuitenkin merkittävästi.

KUVIO 4. KAUPPA (TOL G), TUOTOKSEN VOLYYMIN KASVUENNUSTEET 2022–2023

Lähde: Tilastokeskus, Labore

tävästi. Alan kasvua selittänee se, että ala myy tuotteita suoraan kuluttajille. Kuluttajien ostovoima ei heikentynyt merkittävästi pandemian aikana ja osa siitä kulutuksesta, jota pandemia jarrutti, ohjautui vähittäiskaupan tuotteisiin. Viime vuonna alan tuotos jatkoi hyvässä kasvussa ja myös tehdyt työtunnit kasvoivat runsaasti.

Toimialan ennusteet ovat esitetty taulukossa 3. Malliennustetta ei ole korjattu tuotoksen osalta. Ennusteen mukaan ala kasvaa tänä vuonna hieman. Ensi vuonna kasvu on taas jokseenkin nopeampaa. Alan kasvua varjostaa kuluttajien ostovoiman heikentyminen.

Malliennustetta on korjattu tuntien osalta. Alan tunnit kasvoivat vuoden ensimmäisellä neljänneksellä selvästi, mutta loppuvuonna kasvu hidastuu. Vuonna 2022 alalla tehdyt tunnit eivät enää juuri kasva.

MAJOITUS- JA RAVITSEMISTOIMINTA (TOL I)

Majoitus- ja ravitsemistoiminta kasvoi aina finanssikriisiin asti. 1990-luvun lama supisti alaa huomattavasti, mutta kasvu jatkui heti laman jälkeen vahvana. Kesti kuitenkin useita vuosia ennen kuin ala ohitti sen lamaa edeltävän tason. Ala supistui selvästi vähemmän finanssikriisin aikana, kuin moni muu ala. Finanssikriisin jälkeisinä vuosina majoitus- ja ravitsemistoiminta ei kuitenkaan

oikein kasvanut muttei supistunutkaan, kunnes ala kääntyi selvään kasvuun vuonna 2015. Koronakriisin alkaessa majoitus- ja ravitsemistoiminnan tuotoksen volyyymi (arvonlisäys) oli kasvanut keskimäärin 3,4 (2,4) prosenttia vuosina 2016–2019. Vuonna 2019 ala muodosti noin 1,7 prosenttia Suomen arvonlisäyksestä ja 2,0 prosenttia tuotoksesta. Ennen pandemiaa alan tehdyt työtunnit ja työlliset kasvoivat selvästi.

Majoitus- ja ravitsemistoiminta on yksi pandemiasta eniten kärsineistä aloista. Koronavuonna 2020 alan tuotoksen volyyymi (arvonlisäys) supistui 25 (29) prosenttia. Tehdyt työtunnit romahtivat myös. Majoitustoiminta supistui vielä ravitsemisalaakin enemmän. Pandemian aikana sekä turismiin, että työelämään liittyvä matkailu oli vähäistä. Viime kesän piristynyt kotimaanmatkailu ja hiihtolomakausi elvyttivät jonkin verran majoitustoimintaa. Ruuan nouto ja tilaus ravintoloista lievensivät osaltaan ravitsemistoiminnan supistumista, mutta ravintolassa syöminen vähentyi selvästi myös niinä aikoina, jolloin ravintolat saivat olla auki. Kaikkiaan pandemia heikensi alan liiketoiminnan edellytyksiä oleellisesti, minkä seurauksena alalle on myös suunnattu erillistä lisätukea.

Ala kasvoi viime vuonna jo 11 prosenttia mutta jäi silti vielä selkeästi alle 2019 tason. Pandemian kiristyminen viime vuoden lopulla hidasti alan palautumista ja sen odotetaan jatkavan palautumista tänä vuonna. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä alan tuotos näyttäisi kasvaneen yli 30 prosenttia.

Ennustemallin osuvuus on majoitus- ja ravitsemistoiminnan I tuotoksen osalta kohtuullinen. Malliennusteen keskimääräinen virhe on 2,3 prosenttiyksikköä. Malli ei kuitenkaan ennusta sitä kasvaako vai supistuuko tuotos kuin tyydyttävästi. Malliennusteen mukaan (ks. kuvio 5 ja taulukko 3) tuotoksen volyyymi kasvaa 9,4 prosenttia vuonna 2021 ja vielä 4,4 prosenttia vuonna 2022. Malliennustetta ei ole korjattu.

Malliennustetta ei ole myöskään korjattu tuntien osalta, jotka ennusteen mukaan kasvavat tänä vuonna nopeammin kuin viime vuonna.

HALLINTO- JA TUKIPALVELUT (TOL N)

Hallinto- ja tukipalvelujen toimiala kasvoi voimakkaasti ennen finanssikriisiä. 1990-luvun lamassa ala supistui

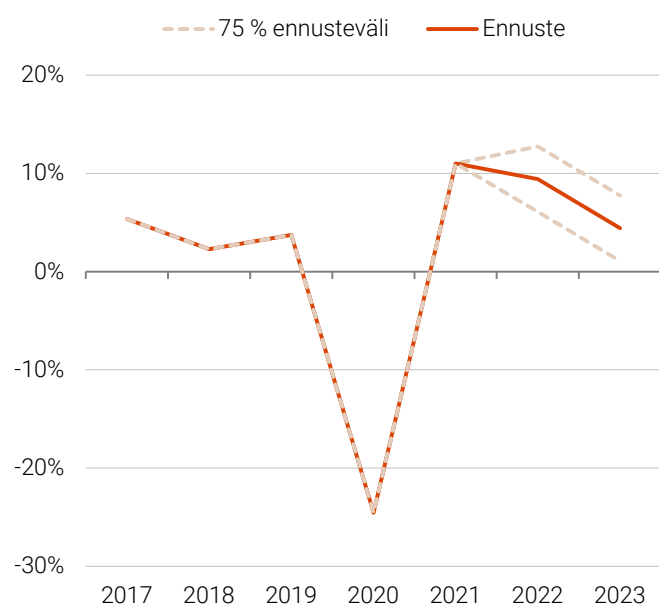
TAULUKKO 3. KAUPPA, MAJOITUS- JA RAVITSEMISTOIMINTA SEKÄ HALLINTO JA TUKIPALVELUT (TOL G, I, N)

	Malliennuste (%)			Korjattu ennuste (%)		Malliennusteen tarkkuus	
	2021	2022	2023	2022	2023	Keskivirhe (%-yks.)	Oikeasuuntaisuus (%)
Kauppa (TOL G)							
Tuotos	2,7	0,5	0,9	-	-	1,6	100
Tunnit	4,0	-4,5	-1,0	0,3	0,3	1,3	72
Tukkukauppa (TOL 46)							
Tuotos	0,4	0,1	0,4	-	-	1,0	86
Tunnit	-3,4	1,5	0,6	-1,1	-0,6	1,7	81
Vähittäiskauppa (TOL 47)							
Tuotos	3,4	0,7	1,5	-	-	1,5	91
Tunnit	11,0	-4,6	-3,3	1,7	0,7	1,6	70
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)							
Tuotos	11	9,4	4,4	-	-	2,3	72
Tunnit	5,2	8,5	4,3	-	-	2,7	69
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta (TOL N)							
Tuotos	6,1	-1,6	0,8	3,5	1,2	3,3	93
Tunnit	6,3	-0,5	1,0	2,7	1,3	1,8	96
Turvallisuus, vartiointi ja etsiväpalvelut (TOL 80)							
Tuotos	0,1	5,9	2,2	3,0	1,5	4,7	86
Tunnit	1,4	2,6	0,5	1,9	0,1	4,5	78
Kiinteistön- ja maisemanhoito (TOL 81)							
Tuotos	5,0	-4,2	-0,1	1,2	0,2	3,2	81
Tunnit	2,0	-1,2	-0,2	0,5	0,0	2,1	83

kolmena vuotena peräkkäin, mutta tämän jälkeen kasvu jatkui vahvana. Ala toipui finanssikriisistä nopeasti, mutta kasvu alkoi uudestaan takerrella vuosina 2013–2015. Tämän jälkeen ala kääntyi voimakkaaseen kasvuun. Koronakriisin alkaessa hallinto- ja tukipalveluiden tuotoksen volyyymi (arvonlisäys) oli kasvanut keskimäärin 7,8 (7,6) prosenttia vuosina 2016–2019. Vuonna 2019 ala muodosti noin 4,0 prosenttia Suomen arvonlisäyksestä ja 3,1 prosenttia tuotoksesta.

Hallinto ja tukipalvelut toimialaan kuuluu seuraavat alat: vuokraus- ja leasingtoiminta, työllistämistoiminta, matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta, turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut, kiinteistön- ja maisemanhoito sekä hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle. Sisältö on siis varsin kirjava ja pandemia vaikutti näihin aloihin epäsymmetrisesti. Kaikkien näiden alojen tuotos näyttäisi kuitenkin supistuneen viime vuonna lukuun ottamatta hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle alan toimialaa. Selvimmin supistui matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta, noin 60 prosenttia. Tätä selittää matkailun melkein täysimittainen loppuminen pandemian ajaksi. Kaikkiaan alan tuotos supistui 8,1 prosenttia ja myös tehdyt työtunnit supistuivat selvästi. Viime vuonna ala palautui jo merkittävästi pandemiasta niin tuotoksen kuin tuntienkin osalta.

KUVIO 5. MAJOITUS- JA RAVITSEMISTOIMINTA (TOL I), TUOTOKSEN VOLYYMIN KASVUENNUSTEET 2022–2023

Lähde: Tilastokeskus, Labore

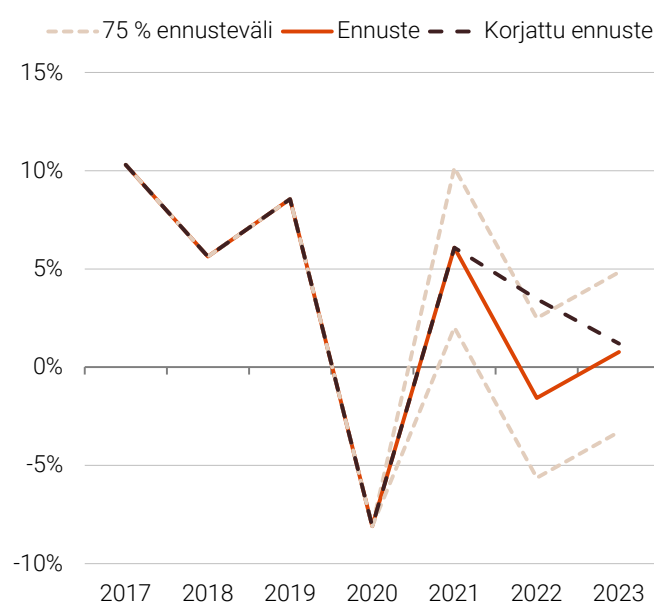
Ennustemallin osuvuus on hallinto- ja tukipalvelujen N tuotoksen osalta tyydyttävä. Malliennusteen keskimääräinen virhe on 3,3 prosenttiyksikköä. Malli onnistuu kuitenkin ennustamaan sitä, kasvaako vai supistuuko tuotos hyvin. Malliennustetta on korjattu (ks. kuvio 6 ja taulukko 3). Korjatun ennusteen mukaan tuotoksen volyyymi kasvaa 3,5 prosenttia vuonna 2022 ja vielä 1,2 prosenttia vuonna 2023. Tätä puoltaa tuotoksen ja tuntien vahva kasvu vuoden 2022 ensimmäisellä neljänneksellä. Ennusteen mukaan kasvu kuitenkin hidastuu vuoden loppua kohti. Malliennustetta on korjattu tuntien osalta vastaamaan paremmin tätä kehitystä.

TURVALLISUUS-, VARTIOINTI- JA ETSIVÄPALVELUT (TOL 80)

Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut on vielä pieni ala. Se muodostaa noin 6 prosenttia hallinto- ja tukipalvelujen toimialan tuotoksesta. Ala ei supistunut finanssikriisissä ja sen tuotos on kasvanut keskimäärin noin 3,6 prosentti vuosina 2016–2019. Myös alan työtunnit ovat samalla kasvaneet huomattavasti.

Vuonna 2020 alan tuotos supistui 3,6 prosenttia. Viime vuonna ala näyttäisi kasvaneen vain hieman eikä palautunut vielä pandemiasta. Alan ennusteet ovat esitetty

KUVIO 6. HALLINTO- JA TUKIPALVELUTOIMINTA (TOL N), TUOTOKSEN VOLYYMIN KASVUENNUSTEET 2022–2023

Lähde: Tilastokeskus, Labore

taulukossa 3. Malliennustetta on korjattu tuotoksen osalta maltillisemmaksi. On mahdollista, että ala kasvaa kuitenkin tätä nopeammin pandemian taloudellisten vaikutusten väistyessä. Malliennustetta on korjattu myös tuntien osalta vastamaan korjattua tuotoksen ennustetta.

KIINTEISTÖN- JA MAISEMANHOITO (TOL 81)

Kiinteistön- ja maisemanhoito muodostaa noin 29 prosenttia hallinto- ja tukipalvelujen toimialan tuotoksesta. Alan tuotoksen volyymi (arvonlisäys) kasvoi ennen koronakriisiä vuosina 2016–2019 keskimäärin 4,7 (3,2) prosenttia vuodessa. Finanssikriisi vaikutti alaan vain vähän. Alalla tehdyt työtunnit ovat kasvaneet viime vuosina tasaisesti.

Vuonna 2020 alan tuotos supistui vain vähän, 1,5 prosenttia. Viime vuonna ala näyttäisi kasvaneen voimakkaasti. Tehdyt työtunnit supistuivat hieman tätä

enemmän. Alan ennusteet ovat esitetty taulukossa 3. Malliennustetta on korjattu tuotoksen osalta. Korjatun ennusteen mukaan ala kasvaa tänä vuonna. Malliennusteen mukaan ala supistuisi tänä vuonna, mille ei ole selviä perusteita. Ala kasvoi myös ensimmäiselle neljänneksellä selvästi. Malliennustetta on korjattu myös tuntien osalta vastamaan korjattua tuotoksen ennustetta. ■

LISÄTIETOJA

SAKARI LÄHDEMÄKI

ennustepäällikkö, erikoistutkija

040 940 2830

sakari.lahdemaki@labore.fi

www.labore.fi

